

MANUEL PUIG
POLJUBAC ŽENE-PAUKA

Manuel Puig
POLJUBAC ŽENE PAUKA

Izdavač
RED BOX Beograd
www.redbox.rs

redboxknjige@gmail.com
+381 (0)63/364-885

Za izdavača
Miško Stevanović

Sa španskog prevela
Dubravka Popović-Srdanović

Lektura i korektura
Momčilo Mihajlović

Grafičko oblikovanje
gnjuracnaticiklu@gmail.com

Štampa
Slava, Beograd

Tiraž
500

ISBN 978-86-86599-47-6

1. izdanje
Beograd, decembar 2021.

Manuel Puig
Poljubac žene-pauka

Beograd, 2021

Naslov originala:
EL BESO DE LA MUJER ARAÑA

© Heirs of Manuel Puig
c/o Schavelzon Graham Agencia Literaria
www.schavelzongraham.com
© Za Srbiju
RED BOX Beograd, 2021.

Deo prvi

Poglavlje prvo

– Već na prvi pogled vidi se da je ona nešto posebno, nije kao druge žene. Izleda prilično mlada, ima dvadeset pet godina, možda koju više, malčice mačkastu glavu, nosić prčast, lišce pre okruglo nego ovalno, čelo visoko, a uvučene obraze i ispučene jagodice kao mačka.

– A oči?

– Svetle, maltene zelene, poluzatvorene: čkilji da bi se posve usredsredila na crtanje. Posmatra svoj model u zoološkom vrtu – crnog pantera koji najpre mirno ležucka, ispružen u kavezu. Međutim, kada devojci zaškripe stalak i stolica, panter je spazi i počinje da šparta po kavezu uzduž i popreko i da riče na nju, siroticu, kojoj sve do tog trenutka ne polazi za rukom da osenči crtež.

– Zar životinja nije mogla da je nanjuši ranije?

– Nije, jer je u kavezu ogromna komadina mesa. Jedino to može da nanjuši. A čuvar meso stavlja odmah pokraj rešetki što sprečava da spolja prodre bilo kakav miris, da se panter ne bi uznemirio. Uočivši da je zver razdražena, devojka skicira sve bržim potezima, crta lice koje je životinjsko ali i đavolsko. A panter, mužjak, posmatra je – teško je reći zbog čega: da li zato što želi da je rastrgne i potom proždere, ili ga goni neki drugi još mračniji gagon.

– Pa zar tog dana u zoološkom vrtu nema sveta?

– Ne, gotovo nigde žive duše. Zima je, steže mraz. Drveće u parku je golo. Duva hladan vetar. Devojka je praktično sama, sedi na stolici na rasklapanje koju je, zajedno sa stalkom na koji se stavlja hartija za crtanje, pone-la sa sobom. Podalje, oko kaveza sa žirafama, stoji nekoli-ko dečaka sa učiteljicom. Ali oni ubrzo odlaze, suviše im je hladno.

– A zar njoj nije hladno?

– Nije, ona i ne pomišlja na hladnoću, kao da je na ne-kom drugom svetu, dok crta pantera sva je utonula u sebe.

– Ako je utonula u sebe, nije na drugom svetu. To je protivrečnost.

– Da, naravno, utonula je u sebe, u svet koji je u njoj i koji tek počinje da otkriva. Prekrstila je noge u crnim ci-pelama s visokom i debelom štiklom, kroz čiji otvor na vr-hu proviruju nokti premazani tamnim lakom. Čarape od mrežaste svile svetlucaju, tako da se ne može reći da li je ružičasta njena put ili su u pitanju čarape.

– Izvini, ali ne zaboravi ono što sam ti kazao, izostavi erotske opise. Znaš da njima ovde nije mesto.

– Kako hoćeš. Onda, nastavljam. Na rukama su joj rukavice, ali da bi nastavila s crtanjem, skida desnu. Nokti su joj dugački, lak gotovo crn, a prsti beli dok ne počnu da modre od studeni. Na časak prestaje s radom, zavlači ruku pod pelerinu da je zagreje. Pelerina je teška, široka u rame-nima, od crnog pliša, debelog kao krzno persijske mačke, ma ne, ne, mnogo debljeg. A ko to stoji iza nje? Neko po-kušava da upali šibicu, vetar gasi plamen.

– Ko je to?

– Čekaj. Ona začuje kresanje šibice i to je zbuni. Okrene se. Tu ti je jedan zgodan dasa, ne baš neki lepotan, ali veoma simpatičnog lica, sa šeširod niskog oboda, u izgužvanom mantilu i veoma širokim pantalonama. U znak pozdrava, dodiruje obod šešira i izvinjava se, kaže da je crtež fenomenalan. Ona opaža da je on neki dobroćudan tip, povučen, pun razumevanja. Vidi mu to po licu. Ona rukom popravlja frizuru koju je vetar ponešto raščupao. Ima šiške, a sitno ukovrdžana kosa, kao od trajne ondulacije, dopire joj do ramena, ta je frizura u ono vreme bila u modi.

– Zamišljam da je crnka, ne odviše visoka, zaobljena, a kreće se poput mačke. Prava stvar!

– Je l' ono ti nisi hteo da se uzbuđuješ?

– Nastavi.

– Ona mu kaže da je nije uplašio. Ali, u tom trenu, dok popravlja kosu, list hartije isklizne i vetar ga ponese. Mladić trči i hvata ga, vraća ga devojci i izvinjava se. Ona mu kaže da nema problema, da je sve u redu, i on po njenom naglasku zaključuje da je strankinja. Devojka mu priča da je izbeglica, da je studirala umetnost u Budimpešti i da je, po izbijanju rata, prispela u Njujork. On je pita da li čezne za svojim gradom. Kao da joj se preko očiju navlači oblak, lice joj se smrkava i kaže da nije iz grada, nego iz planina, čak iz Transilvanije.

– Odakle je rodod i Drakula.

– Da, iz onih planina obraslih tamnim šumama, u kojima žive zveri što zimi izlude od gladi, te su prisiljene da siđu u sela i da kolju. Narod premire od staha, ostavlja ovce i druge ubijene životinje pred vratima, i moli se za spas

golog života. Posle svega, mladić hoće ponovo da je vidi, a ona mu kaže da će sledećeg popodneva opet doći tu da crta, baš kao i proteklih sunčanih dana. Onda se, sledećeg popodneva, vidi on, koji je arhitekta, u svom birou, sa drugovima arhitektama i jednom kolegicom, takođe arhitektom, a kada otkucaju tri sata, pa preostane još malo vremena s dnevnom svetlošću, on najednom oseća potrebu da odloži lenjire i šestar te da ode u zoološki vrt koji se nalazi maltene preko puta Central parka. Koleginica ga pita kuda ide, zašto je tako razdragan. On prema njoj postupa kao prema prijateljici, ali se primećuje, mada ona to skriva, devojka je zaljubljena u njega.

– Je li ružna?

– Nije, smeđokosa je, simpatičnog lica, ništa naročito, ali prijatna. On izlazi lišavajući je zadovoljstva da sazna kuda će. Ovo je sneveseli, ali ne dopušta da to iko prime ti, predaje se poslu da se ne bi dublje potresala. U zoološkom vrtu još nije počelo da se smrkava, taj dan je za zimsko doba neobično svetao, kao da se sve vidi jasnije nego ikada, crne rešetke, bele pločice zidova kaveza, šljunak takođe beo, i golo sivo drveće. A oči životinja – krvavo crvene. Ali devojke, po imenu Irena, nema. Prolaze dani, mladić ne može da je zaboravi, a onda mu jednog dana, dok ide jednom raskošnom avenijom, nešto privlači pažnju u izlogu umetničke galerije. Izložena su dela nekoga ko crta samo pantere. Mladić ulazi, tu je Irena koja prima čestitke sa svih strana. Ne znam tačno kako ide dalje.

– De, priseti se.

– Čekaj malo... Ne znam da li je beše tada pozdravlja neka žena koja joj uteruje strah... U svakom slučaju,

mladić joj takođe čestita i uočava da Irena izgleda drukčije, kao da je srećna, nema one senke u pogledu kao prvi put. Poziva je u restoran, ona mirno ostavlja celokupno kritičarsko društvo i zajedno odlaze. Ona kao da prvi put korača ulicom, ranije kao da je bila zarobljena, a sada najednom može slobodno da ide kud god joj se prohte.

– Ali rekao si da je on vodi u restoran, a ne kuda joj se prohte.

– Ma, molim te, ne budi baš toliko bukvalan. U svakom slučaju, kada on stane ispred jednog mađarskog ili rumunskog restorana, tako nešto, ona počinje čudno da se ponaša. Želeo je da joj učini po volji dovodeći je u lokal gde ima njenih sunarodnika, ali postiže neželjeni efekat. Shvata da se sa njom dešava nešto čudno, kapira šta je posredi. Ona laže, odgovara da se setila rata, koji je tada još u punom jeku. Onda joj on predlaže da krenu dalje, da jedu na nekom drugom mestu. Ali ona shvata da on, jadnik, nema mnogo vremena, samo to malo, za ručak, i da posle mora da se vrati u biro. Onda se ona pribere, ulazi u restoran, sve se nastavlja u najboljem redu, atmosfera u restoranu je ugodna, dobro se klopa, i ona je ponovo očarana životom.

– A on?

– On je zadovoljan jer vidi da je ona, da bi mu udovoljila, savladala izvestan kompleks; on je, da bi njoj ugodio, unapred isplanirao da tu dođu. Znaš već, kad se dvoje upoznaju i stvari krenu. On je njome toliko očaran da odlučuje da se tog popodneva ne vrati na posao. Priča joj kako je pored galerije prošao slučajno. Tražio je neku radnju želeći da kupi poklon.

- Za koleginicu arhitektu.
- Otkuda znaš?
- Ne znam, samo pretpostavljam.
- Gledao si film.
- Nisam, na časnu reč. Nastavi.

– Devojka, hoću reći Irena, kaže da posle mogu da skoknu do te radnje. Tada on počinje da razmišlja ima li dovoljno novca da kupi dva jednaka poklona, jedan koleginići za rođendan, a drugi Ireni te da je tako osvoji na-čisto. Irena mu na ulici saopštava da joj, čudnovato, ovog popodneva nije žao što je već sumrak, iako je tek tri po-podne. On je zapitkuje zašto je noć uznemirava, da li se plaši mraka. Ona razmišlja i odgovara potvrdno. On se za-ustavlja pred radnjom u koju su se zaputili, ona uzmemi-reno posmatra izlog, u pitanju je veoma lepa prodavnica ptica: u kavezima koji se mogu videti kroz izlog nalaze se svakojake ptice koje veselo lete s jednog trapeza na drugi, ljuljaju se na ljuljaškama, ključaju listiće salate, ili semen-ke, ili pijuckaju svežu, maločas promenjenu vodu.

- Izvini... ima li vode u bokalu?
- Ima, natočio sam kada su me pustili u klozet.
- Aha, dobro.
- Hoćeš malo? Dobra je, sveža.
- Neću, nego da sutra imamo za mate. Nastavi.
- Ne beri brigu. Imaćemo je za ceo dan.
- Čuj, razmazio si me. Zaboravio sam da donesem vodu kada su nas pustili na tuširanje; da se ti nisi setio, ostali bismo bez ijedne kapi.

– Ima je dovoljno, kažem ti... Ali, kada njih dvoje uđu u prodavnicu ptica, kao da je ušao bogzna ko, kanda sam

đavo. Ptice se izbezumljuju i, zaslepljene strahom, naleću na rešetke kaveza, udarajući krilima. Vlasnik ne zna šta da radi. Ptičice kriče od straha, ali to liči na kreštanje lešinara, a ne na ptičju pesmu. Ona hitro uzima mladića za ruku i odvlači ga napolje. Ptice se istog trena smiruju. Ona ga moli da je pusti da ode. Zakazuju sastanak i rastaju se do sledeće noći. On se vraća u prodavnicu ptica, ptice mirno nastavljaju da pevaju, kupuje jednu pticu devojci za rođendan. A posle... pa, ne sećam se šta je dalje bilo, spava mi se.

– Pričaj još malo.

– Prispavalo mi se i zaboravljam pojedinosti. Da nastavimo sutra, je li ' važi?

– Pa ako se zaista ne sećaš, biće bolje da nastavimo sutra.

– E, lepo, onda ću nastaviti pričanje uz mate.

– Ne, bolje je noću, tokom dana ne želim da mislim na takve besmislice. Imam ja važnija posla.

– ...

– Ako ne čitam, a mirujem, znači da razmišljam. Ali, nemoj pogrešno da me razumeš.

– Ne, u redu je. Neću te uznemiravati, ne brini.

– Vidim da me razumeš, baš ti hvala. Laku noć...

– Laku noć. Sanjaj Irenu.

– Više mi se dopada koleginica arhitekta.

– Znao sam. Zdravo!

– Laku noć!

.....
.....
.....

– Stali smo tamo kada je on ušao u prodavnicu ptica, a ptice se ipak nisu uplašile. One su se, znači, uplašile od nje.

– To ti ja nisam rekao, sam si smislio.

– I šta dalje biva?

– Dakle, oni nastavljaju da se viđaju, zaljubljuju se jedno u drugo. Ona ga neodoljivo privlači jer je tako čudna – s jedne strane neskriveno je strastvena, stalno ga gleda, mazi i grli, ali čim on zaželi da je snažno zagrlji i poljubi, ona uzmiče i jedva mu dopušta da joj usnama dodirne usne. Moli ga da ne ljubi on nju, nego da pusti da ona ljubi njega, i zaista ga ljubi, veoma nežno, punim, mekim ali stisnutim usnama, kao devojčica.

– Ranije, u filmovima nije bilo seksa.

– Pričekaj malo i videćeš. Jedne večeri on je ponovo izvodi u onaj restoran, ništa preterano luksuzno, ali veoma živopisno mestašce, sa kockastim stolnjacima i sve u drvetu, ili možda ne, u kamenu, nije, čekaj, da, sada znam, unutra je kao da si u nekoj kolibi, s lampama na gas i svećama po stolovima. On diže čašu vina, čašu u rustičnom stilu, nazdravlja, jer ovo je noć u kojoj zaljubljen muškarac nudi brak, ako ga izabranica njegovog srca prihvati. Njoj se oči pune suzama, ali suzama radosnicama. Kucaju se čašama i ispijaju ih bez reči, držeći se za ruke. Odjednom, ona ispušta njegovu ruku: primetila je kako neko prilazi njihovom stolu. To je jedna na prvi pogled prekrasna žena, ali joj se malo kasnije na licu uočava nešto čudno, nešto što uliva strah, a ne zna se šta bi to moglo biti. Jer ona ima glavu žene, ali i glavu mačke. Oči su joj čudnovate, iskošene, ne znam kako da ti objasnim, bez beonjača, celo oko je

zeleno, sa crnom zenicom u sredini – i ništa više. Koža joj je veoma bleđa, kao da je jako napuderisana.

– Ali, rekao si da je lepa.

– Jeste, divna je. Po neobičnoj odeći jasno se vidi da je Evropljanka; kosa joj je savijena u rolnu.

– Šta ti je pa to – rolna?

– Pa... kako da ti objasnim? Kosa joj je uvijena tako da liči na cilindar koji ide oko glave, počinje nad čelom i ide naokolo sve do potiljka.

– Nije važno, nastavi.

– Ma, nisam baš sasvim siguran, čini mi se da joj je ipak oko glave svijena pletenica, što je uobičajenije u njenom kraju. Haljina joj seže do zemlje, a kratak lisičji *kep* prebacila je preko ramena. Ona prilazi stolu, zuri u Irenu s mržnjom, ili ne, tačnije nekim hipnotičkim, ali nesumljivo zlim pogledom. Stojeći pored stola, obraća joj se na nekom čudnovatom jeziku. Mladić, kako i dolikuje kavaljeru, ustaje sa stolice čim se dama približila, ali ona i ne pogledavši ga upućuje još jednu rečenicu Ireni. Irena joj odgovara na istom jeziku, ali preplašeno. On ne razume ni reč od svega što njih dve govore. Tada, da bi i mladić razumeo, pridošlica kaže Ireni: ‚Odmah sam te prepoznala, a ti već znaš zašto. Vidimo se uskoro... ‘ I odlazi a da nije ni pogledala mladića. Irena je kao skamenjena. Oči su joj pune suza, mutnih suza, nalik na prljavu močvarnu vodu. Ustaje i čutke omotava glavu velikim belim šalom, on ostavlja novčanicu na stolu, uzima je pod ruku i zajedno izlaze. Ne progovaraju ni reč, on uočava da ona sa strahom pogleduje prema Cental parku, sneg promiče, sneg utišava sve zvukove i šumove, automobili gotovo nečujno

klize ulicom, ulična svjetiljka osvetljava snežne pahuljice, a iz daljine se čuje nešto nalik na životinjske urlike. Možda i jesu urlici, jer u tom parku je gradski zoološki vrt. Ona maltene ne može da se pokrene, moli ga da je zagrlji. On je steže u zagrljaj. Ona drhti, od straha ili od hladnoće, mada izgleda da su se urlici utišali. Gotovo šapatom kaže da se plaši da ide kući i da sama provede noć. Nailazi taksi, on ga zaustavlja, ulaze oboje i ne progovaraju ni reč. Kreću u njegov stan. Putem ćute kao zaliveni. Stižu do zgrade, jedne od onih starinskih, dobro očuvanih građevina s tepisima, visoko zasvođenim tavanicama, tamnim drvenim stepeništem u rezbariji, a na ulazu, odmah pokraj stepeništa, u veličanstvenoj saksiji – velika palma. Mora biti da je saksija ukrašena kineskim motivima. Biljka se ogleda u velikom ogledalu čiji je okvir izrezbaren u istom stilu kao i stepenište. Irena se gleda u ogledalu, ispituje svoje lice, kao da nešto traži u njegovim crtama. Nema lifta, on stane na prvom spratu. Njihovi koraci po tepisima gotovo su nečujni, kao da hodaju po snegu. Stan je veliki, nameštaj u bidermajer stilu, veoma odmeren; stan pripada mlađicevoj majci.

– I šta on radi?

– Ništa, oseća da ona nešto krije, nešto je muči. Nudi joj piće, kafu, šta god želi. A ona neće ništa, moli ga da sedne, ima nešto da mu kaže. On pripaljuje lulu i posmatra je s dobrotom koja mu se neprekidno zapaža na licu. Ona se ne usuđuje da ga gleda u oči, spušta glavu na njegova kolena. Zatim počinje da priča kako po njenom planinskom selu kruži strašna legenda koje se u detinjstvu uvek plašila. E, sada se baš ne sećam potanko kako beše, znam da je